

Tadeusz Grabarczyk

Węsiory, st. 1, gm. Sulęczyńno, woj.
gdańskie

Informator Archeologiczny : badania 31, 162-163

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Naukowych oraz Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Kolejny sezon wieloletnich badań. Przebadano powierzchnię 1,8 ara.

Celem wykopalisk w sezonie 1997 było przebadanie nieeksplorowanej luki w zachodniej części stanowiska a także uchwycenie wschodniej granicy cmentarzyska. W związku z tym w tych partiach otworzono dwa wykopy. Wykop I w zachodniej części obejmował Ar 17-16 działka B/D; Ar 17-17 działka B; wykop II we wschodniej partii zlokalizowany był na arach 20-16 działka D oraz 21-16 działka C/D. Na obu wykopach uwzględniono także pas około 1 metra z sąsiednich zbadanych działek dla pewności uchwycenia wszystkich zarysów grobów. W trakcie badań odkryto 24 groby ciałopalne oraz 41 szkieletowych – numery od 351 do 404 (kilka numerów oznacza podwójne groby). Na wykopie I zlokalizowano 19 grobów szkieletowych i 7 ciałopalnych popielnicowych, z których większość była zniszczona i uszkodzona, natomiast na wykopie II odkryto 17 grobów ciałopalnych (także zniszczonych) i 22 szkieletowe. Wystąpiły one w dużym zagęszczeniu na działkach zachodnich wykopu (20-16D i 21-16C) natomiast na wschodniej działce (21-16D) odkryto tylko dwa groby szkieletowe i jeden ciałopalny, co świadczy o uchwyceniu w tym miejscu krańca cmentarzyska. Odkryte pochówki kultury wielbarskiej reprezentują wszystkie fazy chronologiczne użytkowania cmentarzyska począwszy od B_{2a} do C₂. Najpóźniejszym zabytkiem jest pochodząca ze zniszczonego grobu ciałopalnego nr 359 przepalona zapinka brązowa typu Raupenfibel datowana na fazy C₃/D₁. Do najciekawszych pod względem obrządku pogrzebowego należą groby 360, 382, w których zmarłych złożono do trumny, na którą wykorzystano łódź dębą o sztucznie poszerzanych burtach. Zarysy łodzi pomimo silnie rozłożonego drewna były bardzo dobrze czytelne. W grobie 360 odkryto 3 brązowe zapinki oraz kulisty złoty wisiorek. Ponadto w S części grobu ustawiona była stela kamienna. Natomiast w grobie 382 bez wyposażenia spoczywał szkielet chłopca w wieku około 18 lat. Tego rodzaju zwyczaj chowania jest zapewne zapożyczeniem obrządku pogrzebowego z Bornholmu i świadczy o szerokich kontaktach ze Skandynawią mieszkającej tu ludności. W wyniku badań stwierdzono wschodnią granicę cmentarzyska. Natomiast nadal nierozpoznane są części północna i północno-wschodnia gdyż porasta je gęsty zagajnik sosnowy.

Wyniki badań zostaną opublikowane w monografii stanowiska.

W przyszłości badania powinny być kontynuowane.

WĘSIORY, st. 1, gm. Sulęczyń, woj. gdańskie

- cmentarzysko płaskie i kurhanowe z kręgami kamiennymi kultury wielbarskiej (okres wpływów rzymskich)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. Tadeusza Grabarczyka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku i Uniwersytet Łódzki. Dziewiąty sezon badań. Przebadano powierzchnię 41 m².

Prace wykopaliskowe wznowiono po wcześniejszej eksploracji cmentarzyska przez J. Kmiecńskiego, prowadzonej w latach 1955-1961 i 1963. Przeprowadzona analiza planigraficzna jednoznacznie wykazała, że obiekt nie został całkowicie przebadany. W sezonie 1997 wytyczono 3 wykopy w południowej i północno-wschodniej części cmentarzyska; najciekawszych odkryć dokonano w wykopie południowym, który znajdował się w odległości 25 m na północ od środka kurhanu nr 20 (patrz plan w: J. Kmiecński, M. Blombergowa, K. Walenta, *Cmentarzysko kurhanowe ze starszego okresu rzymskiego w Węsiarach w pow. kartuskim* (w:) „Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Seria Archeologiczna” nr 12, 1996). W południowo-wschodnim narożniku odkryto pracownię obróbki stel kamiennych, które następnie były transportowane i ustawiane na kręgach, kurhanach oraz jako oznaczenia tzw. pochówków płaskich. Podobną pracownię znamy z badań M. Mączyńskiej na cmentarzysku w Babim Dole-Borczu, gm. Somonino, woj. gdańskie. W obrębie tego samego wykopu odkryto pochówek popielnicowy zawierający wyłącznie spalone kości, oznaczony kolejnym numerem 111. Popielnica była mocno spękana i w znacznym stopniu zniszczona. Reprezentuje ona situlę ornamentowaną wielowątkowo grupy VI.

Badania powinny być kontynuowane ze względu na systematyczne niszczenie obiektu.

Wieliczka, st. 98, gm. loco, woj. krakowskie - patrz: neolit

Wierzbowa, st. 1, gm. Wartkowice, woj. sieradzkie - patrz: wczesna epoka żelaza

WIERZCHUCA NAGÓRNA, st. 3, gm. Drohiczyn, woj. białostockie, AZP 51-81/4

- ślady osadnictwa mezolitycznego
- ślady osadnictwa z epoki brązu
- osada (i cmentarzysko?) kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Urszulę Perlikowską-Puszkarską (Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 225 m².

Badania w 1997 r. koncentrowały się w zachodniej części stanowiska. Wytyczono dziewięć wykopów. Wyeksplorowano trzydzieści obiektów, które można podzielić na: półziemianki, paleniska, ślady po słupach (?) i obiekty o nieokreślonej funkcji. Tegoroczne badania dostarczyły dużej ilości materiału zabytkowego o dużej rozpiętości chronologicznej — od mezolitu, poprzez epokę brązu, do okresu wpływów rzymskich. Pozyskano fragmenty ceramiki, kości zwierzęce, polepę, węgle drzewne, żuźle i materiały krzemienne. Zabytki wydzielone reprezentowane są przez: żelazną zapinkę kuszowatą z podwiniętą nóżką, zbliżoną do typu A 162, datowaną na fazę C_{1a}, przedmioty rogowe i przęsłiki gliniane. W warstwie kulturowej występowały pojedyncze przepalone kości ludzkie, które sygnalizują funkcjonowanie tu cmentarzyska. Stanowisko jest bardzo zniszczone przez głęboką orkę. Osadę w Wierzchucy Nagórnej można wstępnie datować na okres wpływów rzymskich, materiał ceramiczny jest charakterystyczny dla kultury przeworskiej. Można wydzielić stosunkowo dużą ilość form typowych dla późnego okresu lateńskiego, pojawiają się jednak formy późniejsze. Na tym etapie badań trudno jednoznacznie stwierdzić, czy są to dwie fazy użytkowania osady, czy też mamy do czynienia z trwaniem form późnolateńskich jednocześnie z formami późniejszymi, związanymi z wpływami kultury wielbarskiej.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, a po opracowaniu zostaną przekazane do Muzeum Okręgowego w Białymstoku.

Wyniki badań będą opublikowane.

Badania będą kontynuowane.

Wojnicz, st. 3, gm. loco, woj. tarnowskie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

WÓLKA GRODZISKA, gm. Grodzisk Mazowiecki, woj. warszawskie, AZP 59-62/10

- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Antoniego Smolińskiego (P.H.U. ANWIT Warszawa). Finansowane przez inwestora - firmę E. Wedel S.A. Warszawa, ul. Zamoyskiego 28/30.

Pracami archeologicznymi objęto cały obszar wskazany decyzją WKZ (w granicach działek nr ew. 55/3 i 61/3 - teren zakładu Oddziału „FRITO-LAY”) tj. południowo-wschodni skraj stanowiska. Obszar ten obejmuje północno-zachodni narożnik (trójkąt o wymiarach 20 x 30 x 35 m) projektowanego placu postojowo-manewrowego. Wytyczono trójkątny wykop o wymiarach 20 m (E-W) x 30 m (N-S) x 35 m (przeciwprostokątna).

Stanowisko (osada kultury przeworskiej z I w. p.n.e. - III w. n.e., związana m.in. z produkcją żelaza) zajmuje rozległe, piaszczyste wyniesienie, usytuowane 1-1,50 m ponad otaczającymi je od zachodu i północy łąkami. Na powierzchni stanowiska występują liczne fragmenty starożytnych naczyń glinianych. Badany obszar obejmuje południowo-wschodnią peryferię stanowiska - z jego powierzchni, przed rozpoczęciem prac wykopaliskowych zebrano 2 fragmenty ceramiki starożytnej (kultury przeworskiej) i kilka fragmentów ceramiki nowożytnej.